

Nr 35

Utlåtande över motioner i anledning av proposition med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

I de likalydande motionerna I: 1174 av herr *Eskilsson* och II: 1383 av herr *Magnusson* i Borås hemställes att riksdagen skall »ge riksbanken till känna vad i motion[erna] anförts angående emittering av industrilån».

Motionerna har väckts i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 101 med förslag till förordning om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten. Propositionen och övriga i anledning av denna väckta motioner behandlas av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 37.

Motionerna

Inledningsvis riktas i motionerna kritik mot den av regeringen bedrivna bostadspolitiken. På detta område begärs en långsiktig planering och en återgång till mera marknadsmässiga förhållanden. Motionärerna anför i detta sammanhang att utbyggnaden av goda bostadsområden påverkades negativt av tillämpningen av systemet med investeringsavgift under perioden mars 1967—oktober 1968 så till vida som byggandet av servicelokaler av olika slag var belagt med avgift och därmed hämmades.

Motionärerna ansluter sig till den i propositionen anförda motiveringen för den föreslagna investeringsavgiften, nämligen behovet av att ytterligare markera prioriteringen av industrins investeringsplaner. De framhåller vidare att näringslivets andel av kapitalmarknaden minskat under åren 1967—1969 samtidigt som bostadssektorns andel ökat. De anser det vara angeläget att det tillgängliga utrymmet på kapitalmarknaden nu i högre grad än hittills får utnyttjas för finansiering av näringslivets, särskilt exportindustrins, investeringar. Riksbanken bör därför, uttalar de, verka för att emittering av industrilån ges prioritet på kapitalmarknaden.

Vissa uppgifter i anslutning till motionerna

Emissionskontroll

I utlåtande (nr 19) vid årets riksdag över motioner om den ekonomiska

politiken, bland dem partimotioner från moderata samlingspartiet med yrkande om en översyn av systemet med emissionskontroll, har utskottet lämnat en redogörelse för detta system, till vilken här hänvisas.

Prioritering inom kreditpolitiken

Utskottet har tidigare i år avgivit utlåtande (nr 16) över motioner om prioritering inom kreditpolitiken av garantilån för jordbruksändamål. Därvid gavs en redovisning av tidigare ställningstaganden i frågan om prioritering inom kreditpolitiken. Av denna redovisning, till vilken här hänvisas, framgår att endast statens och bostadsproduktionens kreditbehov enligt tidigare beslut ansetts böra hänföras till den prioriterade sektorn.

Näringslivets finansieringsförhållanden

Näringslivets (inkl. hushållens) och övriga sektorers upplåning på kreditmarknaden framgår av tabell 1. Beloppen avser nettoförändringar i utestående lån.

Tabell 1. Upplåning på kreditmarknaden 1966—1969

	1966		1967		1968		1969	
	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%
Staten	1 250	10	3 010	17	3 370	17	3 800	22
Kommuner	1 360	11	1 640	9	1 420	7	1 250	7
Bostäder	5 500	43	6 830	40	7 870	40	7 900	46
Näringsliv	4 580	36	5 880	34	7 220	36	4 300	25
Summa	12 690	100	17 360	100	19 880	100	17 250	100

Källa: Riksbanken.

Näringslivets långfristiga upplåning, d.v.s. i form av obligationer och förlagsbevis, framgår av tabell 2.

Tabell 2. Obligations- och förlagslåneemissioner 1966—1969. Tecknade belopp

	1966		1967		1968		1969	
	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%	milj. kr.	%
Staten	1 480	21	2 410	27	4 150	36	3 990	30
Kommuner	460	6	630	8	590	5	490	4
Bostäder	4 180	58	3 820	42	5 020	43	7 540	58
Näringsliv	1 040	15	2 090	23	1 840	16	1 000	8
Summa	7 160	100	8 950	100	11 600	100	13 020	100

Källa: Riksbanken.

Utskottet

Med den nu bedrivna strama kreditpolitiken, vilken har sin motivering bl. a. i det höga internationella ränteläget och påfrestningarna på valuta-reserven men också i det inhemska konjunkturläget, kan det inte undvikas att många i och för sig välmotiverade kreditbehov inte kan tillgodoses. Därvid kan svårigheter uppkomma också för industriföretag att finansiera sina planerade investeringar. Fullmäktige i riksbanken har att vid uppläggningsen av kreditpolitiken beakta, att de av statsmakterna prioriterade sektorerna, staten och bostadsbyggandet, i första hand kan tillföras erforderliga krediter. Ansvar för den löpande utformningen av kreditpolitiken och avvägningen av de olika kreditpolitiska medlen, däribland den i detta fall aktuella emissionskontrollen, måste enligt utskottets uppfattning tillkomma bankofullmäktige. Ett ingripande från riksdagens sida i denna verksamhet så som motionärerna föreslår kan utskottet sålunda inte tillstyrka.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen avslår motionerna I: 1174 och II: 1383.

Stockholm den 28 april 1970

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Åkerlund (m), Lundin (s), Mattsson (cp)*, Stadling (s) och Annerås (fp);

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Larsson i Umeå (fp), Haglund (s), Fridolfsson i Rödeby (s) och Stridsman (cp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Åkerlund (m) och Regnéll (m), vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill vad angår den av motionärerna aktualiserade frågan uttala, att utskottet finner det angeläget att näringslivet, särskilt exportindustrin, för sina investeringar inte utestängs från möjligheten att på jämförbara villkor konkurrera med staten, bostadsföretagen och övriga lånesökande om tillgängliga lånemedel.

Utskottet hemställer

att riksdagen i anledning av motionerna I: 1174 och II: 1383 som sin mening ger fullmäktige i riksbanken till känna vad utskottet ovan anför.»